

Slovenec Ivan Prijatelj ter so mu zbrali gradivo. O slovenskem sestavku Prijateljovem pišejo „Universitetskaja Izvěstija“ kijevska: „Pisatelj ni sestavil le popolne bibliografije slovenskih prevodov iz Puškinovih del, ampak nam je podal tudi kritično oceno teh prevodov. Od literature tako majhnega naroda, kakor so Slovenci, je težko pričakovati, da bi si bila bolj ali manj polno in široko osvojila dela velikega ruskega pesnika. Vendar pa je število Puškinovih prevodov v slovenskem slovstvu precejšnje.“ Prvi slovenski prevod iz Puškina je izšel l. 1855. Največ so prelagali

pod navedenim imenom je znano to delo pod imenom „Bollandistov“. Ker je to izdanje silno drago, pride pač razvun v velikih knjižnicah redkokomu v roke. Zato je tem zanimivejše, da si ogledamo delo Bollandistov, saj se njihovo ime večkrat bere, posebno v cerkveno-zgodovinskih razpravah.

Svoje ime imajo učenjaki iz jezuitskega reda, ki pišejo to delo, od p. Bollanda (roj. l. 1596.), učenega zgodovinarja, ki je uredil zistematično preiskovanje življenja svetnikov. Pred njim je bil že p. Roesweyd dolgih trideset let nabiral gradivo za kritične

Описание Ученых
немецкомъ языкѣ
нменъ Кавъ Лѣто
въ Москвѣ
на званіи члѣ-
на Академіи
русской въ П. Тѣ-
мблѣ 1900 г.

Сръбски Јуановић попатривши
не само у Европи, је обила
своје обила академика
Друштва у Петербургу лета
1900.

19. II. Ученых
1900

Risal J. Žmitek.

Iz dnevnika.

iz njega Vesel, Levstik, Aškerc in Prijatelj. O „Ruski antologiji“ je pa „Dom in Svet“ prinesel obširnejšo oceno že lansko leto.

Iz drugih književnosti.

Acta Sanctorum. Tomus LXIII. — Nedavno je izšla triinšestdeseta knjiga tega velikanskega zgodovinskega dela, kateremu je težko najti primere v svetovnem slovstvu. Bolj kakor

življenjepise svetnikov. Bolland in dva njegova redovna tovariša, p. Henschen in van Papenbrock, so nadaljevali to delo s čudovito vztrajnostjo. Jezuitski red jim je dal na razpolago vsa svoja sredstva. Koliko so storili ti možje, se dá sklepati že iz tega, da je za „Acta Sanctorum“ zbiral in pisal p. Bolland 34 let, Henschen 46 in Papenbrock celih 55 let. Leta 1643. je izšla prva knjiga. Jezuitski red je odslej neprestano nadaljeval to epohalno delo ter vedno odločeval zanje nekaj svojih najboljših znanstvenih moči.

Ko so zatrli za nekaj časa jezuitski red, je napočila tudi za Bollandiste doba trpljenja in preganjanja. L. 1773. so morali zapustiti Antwerpe, kjer je bilo ognjišče njih delavnosti, ter so se zatekli v opatijo Candenberg in pozneje v Bruselj. A sovražstvo do cerkve in do redov je privedlo tudi tu do tihih učenjakov. Ugrabili so jim dragoceno knjižnico, sad stoletnega znanstvenega truda, so jo razvlekli in kos za kosom za slepe cene prodali na javni dražbi. V tej stiski so iz svojih zapiskov izdali še 53. knjigo. Pozneje se je posrečilo, da so mnogo knjig zopet zbrali v kraljevi bruseljski knjižnici, kjer so shranjene še danes.

Revolucija je za daljšo vrsto let ustavila delovanje Bollandistov. L. 1837. pa jim je belgijska vlada preskrbela bivališče in dovolila podporo letnih 6000 frankov za nadaljevanje njih znanstvenega delovanja. Trije jezuiti, pp. Boone, van den Moede in Coppens, so se posvetili temu delu in ga nadaljevali v duhu starih Bollandistov. V osmih letih so nabrali in kritično preiskali gradivo za 54. knjigo. Naslednje knjige so izšle v letih 1853, 1855, 1867, 1876, 1885, 1887, 1894 in lani je prišla na svetlo 63. knjiga,

Zdaj nadaljuje to delo šest Bollandistov-jezuitov, katerim stoji na čelu p. Karol Smedt,

častitljiv učenjak, kateri je na zadnjem shodu katoliških učenjakov v Monakovem zbudil splošno pozornost. Visoko ga spoštujejo tudi nekatoliški učenjaki, in sam Mommsen je moral priznati njegovim spisom veliko vrednost. Pod njegovim vodstvom delajo pp. de Backer, van Ortrov, van den Gheyn, Delahay in Poncelet. Ti tvorijo med seboj nekako znanstveno družbo, katera si je gradivo razdelila. Dva preiskujeta samo prvih pet krščanskih stoletij, dva raziskujeta srednji vek, dva pa novejši čas. Trije so se izučili še posebno v orientskih, slovanskih in keltskih jezikih. Pogosto tudi potujejo, da proučujejo zgodovinske vire v raznih krajih. V veliki dvorani kolegija sv. Mihaela v Bruslju je njih znanstveni dom, kamor donašajo svoje zapiske ter tam pišejo svoje zgodovinske in kritične razprave. Tiho in neopazovano, ne zmeneč se za svetovne boje, živé ti moške edino le svojemu znanstvenemu poklicu.

Njihova naloga ni lahka. Najprej morajo zbrati o vsakem svetniku vsa poročila. Potem pa morajo kritično preiskati njih vrednost in zanesljivost, ločiti legendarne tradicije od zgodovinske resnice, določevati verjetnost posameznih virov, in zlasti pri čudežnih zgodbah natančno preiskati, kaj je gotovega in trdnega, in kaj ne obstoji pred znanstveno kritiko. P. P.

Gorenjski slavček. Opera v treh delih. Zložil Anton Foerster. Spisala Lujiza Pesjakova in E. Züngl. Izdala in založila „Glasbena Matica“ v Ljubljani. 1901. — Namesto običajnih manjših publikacij je letos podarila „Glasbena Matica“ svojim članom veliko knjigo: Klavirsko izdanje cele opere. To je doslej edino izdanje te vrste v Slovincih; zato se pač smemo ž njim baviti nekoliko obširneje.

Dejanje opere se vrši na Gorenjskem v blejski okolici pred l. 1848. Okvir je naroden, a vanj so vpleteni mnogi tuji motivi. Snov igre to zahteva. Kajti tu se meša francoski značaj s slovensko preprostostjo, in glasbenik

je uporabil vso svojo umetnost, da to izrazi v napevih, v instrumentaciji in v zborih.

Prvi del nam za običajno „Ouverturo“, ki združuje najznačilnejše motive cele opere, predstavlja najprej gorenjsko stran s tamošnjimi ljudmi, med katere pride francoski glasbenik. Krepak kmečki zbor nam najprej opeva krasoto gorenjskih planinskih krajev. Tenor Franjo pride domov iz tujine in tu se pogovarja s prijateljem baritonom Lovrom o domu in v živahnem samospěvu opeva svoja čuvstva. Nato nastopi „gorenjski slavček“, sopran Minka, domače kmečko dekle, ki se nam predstavi z divnim samospěvom. Sledi nežen dvogovor